

Sempozyum Değerlendirmesi

“Kadınların Mesleki Eğitimi Ve Kadın İstihdamı” Sempozyumu Hakkında¹²

Emine TAŞÇI YILDIRIM³

Kadına yönelik çalışmalar son yıllarda akademik camiada önemli bir ivme kazanmıştır. Yükseköğretim Kurulu'na (YÖK) bağlı birçok üniversite bünyesinde Kadın ve Aile Araştırma Merkezleri kurulmuş ve bu merkezlerde, alana ilişkin önemli projeler üretilmeye başlanmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hayata geçirilen eylem planları ve projeler ile kadın sorunları konusunda bir farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu faaliyetlere ek olarak uluslararası anlaşmalarla (İstanbul Sözleşmesi vs.) kadın hakları güvence altına alınmıştır. Yasal düzenlemelerin yanı sıra seminer, konferans, sempozyum, çalıştay gibi farklı akademik faaliyetlerle de toplumsal bir değişim ve dönüşüm gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda YÖK'e bağlı olarak faaliyet gösteren Akademi Kadın Çalışmaları Birimi tarafından 13 Aralık 2017 tarihinde Ankara'da Yükseköğretim Kurulu toplantı salonunda “Kadınların Mesleki Eğitimi ve Kadın İstihdamı” sempozyumu düzenlenmiştir. Bu çalışmada, açılış konuşmaları, açılış paneli, poster sunumları ve sözlü sunumlar şeklinde gerçekleşen ve davetli dinleyici olarak iştirak edilen bu sempozyuma dair genel bir bilgi verilip değerlendirme yapılacaktır.

Sempozyum saat 10:00'da YÖK başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç'ın açılış konuşmasıyla başladı. Saraç, yükseköğretim bünyesinde yaklaşık yedi milyon öğrenci olduğunu, Türkiye'nin bu öğrenci kapasitesiyle Avrupa'da, Rusya'dan sonra ikinci

¹ Makale Gönderim Tarihi: 25.12.2017

Makale Kabul Tarihi: 24.05.2018

² 13 Aralık 2017, Ankara

³ Arş. Gör. Dr., Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri (İslam Felsefesi), Yalova Üniversitesi Kadın ve Aile Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü, 05056817214, emine.tasci@yalova.edu.tr

sırada; yükseköğretime erişim konusunda ise Yunanistan'dan sonra ikinci sırada yer aldığını belirtti. Bununla birlikte Saraç, yükseköğretimin planlı bir şekilde dizayn edilmesi gerektiğini ve yatay yükselişin yanı sıra dikey yükselişin yani niteliğin yanında niceliksel artışında da sağlanmasının önemli olduğuna dikkatleri çekti. Kadın istihdamının ülkenin kalkınması ve gelişimini gösterici öğelerden biri olduğunu belirten Saraç, yükseköğretim içerisinde kadın istihdamına ilişkin bir öz eleştiride bulundu ve genç akademisyenlerin %40'ını kadınlar oluşturmasına rağmen üst yönetici kademelerinde (üniversite ve fakülte yönetim kademesi) kadınların istenilen düzeyde yer almadığını zikrederek bu konuda hedeflenen başarıya henüz ulaşılmadığını dile getirdi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu ise kadın konusunda önemli pozitif adımların atıldığından bahsederek bu konunun siyaset üstü bir konu olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Kadınların eğitim, sağlık ve yönetim kademesinde aktif olarak yer aldığına dikkatleri çeken Sarıeroğlu, iş ve aile yaşamını uyumlu halde olması gözetilerek kadın istihdamını arttırmaya yönelik çalışmaların yapıldığını belirtti ve %34 olan kadın istihdam oranını 2023'te %41'e ulaştırılmayı hedeflediklerini söyleyerek konuşmasını sonlandırdı.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Dr. Fatma Betül Sayan Kaya ise ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinin, kadın istihdamının istenilen düzeye getirilmesiyle mümkün olabileceğine işaret etti ve zihinsel bir dönüşümün gerekliliğini vurguladı. "Güçlü Kadın, Güçlü Aile ve Güçlü Toplum" sloganıyla hareket ettiklerini dile getiren Sayan, kadınların çalışma hayatına katılımlarında sürekliliği sağlayabilmek için "Büyükanne Projesini" devreye soktuklarını ve kreş imkanlarını arttırmayı hedeflediklerini ifade etti. Sayan, bakanlık olarak kadın istihdamını artırıcı faaliyetleri sürdüreceklarını ve 2023 hedeflerine ulaşmayı amaçladıklarını belirterek konuşmasını tamamladı.

Açılış konuşmalarının ardından açılış panelinde ilk olarak KEFEK (Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu) başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu, 2009'da kurulan ve

proje yapabilen KEFEK komisyonuna hakkında kısaca bilgi verdi. Ayrıca Katırcıoğlu, Aile ve Sosyal Politikalar bakanı gibi zihinsel bir dönüşümün ve farkındalık oluşturmanın gerekliliğini vurguladıktan sonra insansız fabrikaların tasarlandığı, teknolojinin büyük bir ivme kazandığı yaşadığımız bu yüzyılda kadınların da yenilikçi bir bakış açısıyla sisteme dahil olmalarının gerekli olduğunu dile getirdi.

İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi ve açılış paneli Moderatörü Doç. Dr. E. Sare Aydın Yılmaz, eğitimle istihdam arasında çok önemli bir korelasyonun olduğuna değindi ve eğitim artmasıyla kadın istihdamında da görünür düzeyde bir artışın yakalanacağına dikkatleri çekti. İkinci konuşmacı Prof. Dr. Lale Tokgözoğlu ise kadınların üst düzey yönetim kademelerinde yer alamadığını belirtip bilimin evrensel, tarafsız ve cinsiyetsiz olduğunu vurguladı. Kadın akademisyenlerin dağılımına dair de bilgi veren Tokgözoğlu, yaklaşık %43'lük bir orandan bahsetti ve bunların büyük bir çoğunluğunu araştırma görevlilerinin oluşturduğunu ifade etti. Bu durumun arkasında, cinsiyet varsayımlarının etkisinin olduğunu belirten Tokgözoğlu, cam tavanı kırmak için kadın akademisyenlerin erkek meslektaşlarından daha çok çalışması gerektiğini vurguladı. Açılış panelinin son konuşmacısı olan Prof. Dr. Timur Gültekin ise, meslek yüksekokullarının sorunları ve öğrenci mevcutları ile ilgili bilgi verdikten sonra ilçelerde bulunan meslek yüksekokullarına gelen öğrencilerin sosyal faaliyet, barınma gibi birçok sıkıntıyla karşılaştıklarını ve meslek yüksekokullarının ilçelerden il merkezlerine doğru kaydırılmasının ya da ilçedeki olanakların artırılmasının mesleki eğitimin kalitesinin artırılmasına katkı sağlayabileceğini söyledi. Gültekin, bu konuşmasıyla mesleki eğitimin verildiği meslek yüksekokullarının sorunlarına dikkatleri çekmek suretiyle dolaylı olarak bu sorunları kadınların mesleki eğitime katılımları üzerinde de etkili olduğunun unutulmaması gerektiğini hatırlattı.

Açılış panelinin ardından öğle arasında poster sunumları yapıldı. Daha sonra ise sempozyumun sözlü sunumlarına geçildi. Sempozyum için gönderilen yetmiş bir bildiri özeti arasından sempozyum kurulu tarafından otuz dört özet kabul edildi. Bunlar içerisinde dört tanesi sunum için seçildi ve geri kalanlar ise poster olarak sunuldu. Sözlü sunumlardan ilki “Sakarya Üniversitesi Mesleki Eğitim Nitelikli Kadın Eleman

İstihdamı Nasıl Etkiliyor? İyi Bir Örnek: Sakarya Üniversitesi 3+1 Eğitim Modeli” adıyla Sakarya Üniversitesi Öğr. Gör. Zuhal Erol'a aitti. Erol, 2011 yılında Sakarya’da uygulamaya konulan 3+1 modeli ile doğru işe, doğru ve nitelikli eleman yetiştirmenin amaçlandığını ve meslek yüksekokulundaki öğrencilerin eğitimlerinin 3 dönemini okulda, 1 dönemini ise mesleki uygulama şeklinde tam zamanlı olarak 16 hafta iş yerlerinde gerçekleştirdiklerini ifade etti. Bu modelin amacının kız öğrencilerin en çok tercih ettikleri ve edildikleri sektörleri belirlemenin yanı sıra kadın istihdamıyla ilgili de önemli verilere ulaşmak olduğu vurgulandı.

Yıldız Teknik Üniversitesi’nden Yrd. Doç. Dr. N. Özlem Ünverdi, “Mesleki Eğitimde Kadının Yeri ve Performansı” adlı sunumuyla mesleki eğitimin kalitesini artırıcı kriterlere, öğrencilerin yaşadıkları genel ve cinsiyete bağlı sorunlara yönelik olarak sunulan çözümler üzerinde durdu. Ayrıca o, mesleki eğitimde görev alan kadınların bu eğitime katkılarından da bahsetti. Bununla birlikte Ünverdi’ye göre mesleki eğitim alan kız öğrencilerin performansının artırılmasına yönelik yapılacak çalışmalar eğitimdeki kaliteyi de arttıracaktır.

Ünverdi'nin ardından “Dünyanın İlk Kadın Meslek Örgütlenmesi: Bacıyan-ı Rum” başlığıyla Ahi Evran Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Fatma Çelik, bilinen ilk kadın teşkilatına dair sunumunu yaptı ve dinleyicilerin tarihe doğru bir yolculuğa çıkmasını sağladı. Ahi teşkilatının kadın kolu olarak görülen ve "Anadolu Bacıları" diye de bilinen bu örgüt; dini, ahlaki, mesleki ve sosyal açıdan donanımlı kadınlar yetiştiren bir sivil toplum örgütü olarak tarihe geçmişti. “Aşına-eşine-işine sahip ol!” düsturuyla hareket eden Fatma Bacı tarafından kurulan bu teşkilat, örgüçülük, dokumacılık, misafir ağırlama, askeri faaliyetler (şehir savunması gibi), sosyal sorumluluk faaliyetlerinde (kimsesiz genç kızları ya da yaşlı kadınları himaye etme vb.) bulunmuştu. Kısacası, Bacıyan-ı Rum, kadınların iş yaşamına katılımlarına dair tarihten güzel bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sempozyumun son tebliği, Bartın Üniversitesi’nden Arş. Gör. Mine Demir tarafından “Osmanlı’dan Cumhuriyete Meslek Eğitiminde Kadınlara Yönelik İzlenen Politikaların Günümüze Sağlayacağı Katkılarına Dair Değerlendirmeler”

başlığıyla sunuldu. Osmanlı'da kadınlara eğitim veren farklı kurumların mevcut olduğunu dile getiren Demir, 1913 yılının bu manada bir kırılma noktası teşkil ettiğini, yaşanan savaşlar sonucunda muhtaç duruma düşen kadınların ihtiyaçlarını gidermek zorunda kaldıklarını ve bu bağlamda 1913 yılında Türk Kadınları Biçki Yurdunun kurulduğunu belirtti. Ayrıca yine bu dönemde Osmanlı'da İnas Mektepleri ve Kız Sanayi Mektepleri de açılarak kadınların iş gücüne katılımları desteklenmiştir. Bu destekleme Cumhuriyet döneminde de devam ettirilmiştir. Bu tebliğ bağlamında, Demir tarafından Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde kadın istihdamına yönelik teşviklerin günümüzde revize edilerek kadının ekonomik kalkınmada etkin rol oynamasının mümkün olabileceği ifade edildi.

Sempozyumun sonunda soru-cevap kısmında, dinleyiciler tarafından mesleki eğitimin önemine yapılan vurgunun yanı sıra bu eğitimi verecek personeli de yetiştirecek yükseköğretim kurumlarının açılması gerektiği vurgulandı ve olgunlaşma enstitülerinin modernize edilerek markalaşmaya gidilmesi tavsiye edildi. Değerlendirme ve kapanış konuşmasını yapan Ankara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Serpil Sancar ise toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik uygulanan politikalardan bahsetti ve bu genel değerlendirmenin ardından sempozyum sonlandırıldı.

Ekonomik kalkınma ve gelişme açısından önemli olan mesleki eğitim ve kadın istihdamı meselesinin ele alındığı bu sempozyumu düzenleyen kurula teşekkürlerimizi sunuyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması gayesiyle yapılan bu sempozyum ile kadınların yönetim kademesinde hangi ölçüde yer aldığı ve mesleki eğitimdeki konumları üzerinde duruldu. Hedeflenen istihdam oranıyla şu anki durum arasındaki farkın nedenlerine ve bunu gidermek için neler yapılabileceğine ilişkin bazı önerilerde bulunuldu. Bunlar arasında iş-aile yaşam dengesi, zihinsel dönüşüm, kadınların daha çok çalışarak ön yargıları kırmaları yer aldı. Şüphesiz bu sempozyumda ve zikredilen konuların ele alındığı ilgili diğer sempozyumlarda serdedilen önerilerin, uygulama alanına tatbiki ve tespit edilen eksikliklerin giderilmesi kadın istihdamında artışı pozitif yönde etkileyecektir. Ayrıca iş hayatına adapte olmuş başarılı kadın çalışanlarla yapılacak mülakatlar ya da bu kadınların çalıştıkları kurumlara kattıkları değeri ortaya

koyan istatistiksel bilgiler gibi misal teşkil edecek iyi örnekler üzerinden çalışana ve işverene cesaret verecek çalışmalar ile toplumsal değişim ve dönüşüme önemli katkılar sunulabilir. Bu çalışmaların sadece akademik düzeyde kalmayıp toplumun her kesimini kucaklayıcı şekilde yayılması da önemlidir. Nitekim değişimin gerçekleşmesi için toplumsal düzeyde farkındalık oluşturmak çok önemlidir. Kadın sorunlarına ilişkin çalışmaların artarak devam etmesi temenni edilmektedir.